

Balio Sruogos laiškas Vandai Daugirdaitei, 1921-11-10, iš Miuncheno - į Berlyną

Rodos, kad ketvirtadienis.

Rodos, kad ketvirtadienis[.]

Susivyniojau į pledą, pasistačiau kalnierių, apsisupiau paltu - ir negaliu dar danties ant danties pataikyti. Tebesėdžiu vis dar tam prakeiktam viešbuty, nekūrentam kambary (jokio pečiaus nėra), ore sniegas, šalta, iš lango pučia, o aš kaip Oblomovas [1] sėdžiu ir velnias žino, ko laukiu. Šiandie atsikėliau anksti, pagriebiau laikraštį, bėgau, kur skelbimas rodo - nebėr, išnuomuota. Ir vėl lauk kitos dienos. Gatvėmis vaikščiot - šalta. Ūpas neišpasakytai blogas. O kai blogas ūpas[,] tai aš ir vokiškai kalbėt nebemoku nė kiek. Žodžius vietoj užmirštu. Norėjau del kambario paduot skelbimą - nepriima, reikia kas ten turėt iš Wohnungsamt [2], o kad ten eit - reikia turėt pasas, o pasas mano policijoj guli, o iš policijos jį gausiu tik antradienį, nes tik pirmadienį turėsiu matrikulų [3] knygele [4].

Galas žino! Seniau[,] rodos[,] pas mane būdavo tokio praktikinio sąmojaus, o dabar - visai kaip durnas, net pačiam gėda. Gyvenu kaip koks apaštalas - tiek ir temisliju, kad jeigu būtų saulė ir šviestų į mano lango kampelį ir jeigu aš pajausčiau nors vieno spindulėlio šilumą - aš būčiau laimingesnis už patį Dovydą [5].

Ir juokas, ir pikta, ir visai liūdna pasidaro.

Berašydamas pastebėjau, kad mano ranka mėlyna pasidarė, tai aš truputį pasigimnastinau. Trečia diena koja skauda - bijau, kad nebūtų reumatizmas - pažiūrėsiu, kas iš to išeis. Viskas būtų nieko, tiktai bėda, kai turiu namie sėdėt - tuomet tai pikta. O šiaip tai aš stengiuos vis kur gaut pasišildyt. Šiandie dieną buvau vienoj Pinakotekoj [6] - o jų yra daug - jei nebūtų taip šalta - tai būtų galima apie tai daug parašyti. Vakarais vaikštau į teatrą. Buvau porį kartų operetėj, šiandie vėl nežinau[,] kur eisiu - vis viena, by tik būtų šilta. Jeigu aš mokėčiau vokiškai ir nebūtų taip šalta, tai Miunchene gal ir gerai būtų gyvent. Bet kad nebūtų taip šalta!

Į universitetą - nevaikštau, kodel - nežinau; turbūt, kad ir ten nešilta. Ach šiluma, šiluma! Atsimena Kaunas, Nemunas, Vilijos pakrantės, Tu - šitiek saulės, šitiek spindulių, šitiek šilumos! Tokia tyli diena, tokia kaitri Saulė, Tu taip arti! Juk visa tai ne sapnas, juk visa tai buvo - mano - mano! Ar aš sulauksiu kada kaitros, ar Tu būsi kada arti, ar mūsų saulė bus kaitri, ar ir Tu, ir Saulė - ar būsite vėl kada mano - ką aš sapnuoju?! Et - bet, jeigu aš dabar budėdamas sapnuot negalėčiau, tai aš ir gyvent negalėčiau! Ir man rodos, kad ne šiandie, tai rytoj vis viena turi būt šilta. Turi būt šilta! Ir dienos saulėtos - turi būt mano!

Nežinau, ar Tu gauni mano laiškelius - aš Tau kasdien rašau. Čia visai kitoks gyvenimas, negu aš maniau, ir juo labiau negu Tu manei ir „bijojai“. Čia ir didelio noro turint sunku būtų tai padaryti, ko Tu bijojai. Čia galima dirbti, čia reikia dirbti, čia darbo ūpas visur. Ir aš, jeigu turėčiau kambarį - aš daug daug galėčiau čionai dirbti. Čia žmogus negali nedirbti - tiek medžiagos, ir taip ilgėjimos smaugia!

O nuo Tavęs iki šiol nė žodelio. Aš ir nežinau, ką Tu apie mane manai, kur Tu esi, kaip Tavo reikalai. Aš ir nežinau, ar ir dabar Tavo ūpas tebėra toksai, koks buvo man išvažiuojant. Man būtų labai gera, kad Tu man parašytum. Ir kad Tu būtum gera. Aš labai labai norėčiau. Tuomet mano sapnai būtų lengvūs ir aš nieko nebijočiau. Aš baisiai norėčiau, kad Tu būtum gera del manęs. Kaip spindulių

Karaliūnaitė! Kaip pavasario kaitra. Kaip Vilijos pakrančių Saulė. Saulė, kuri tik mudviem švietė[.]

Bučiuoju tave karštu kietu[.] [7]

Tavo Baliukas [8]

KOMENTARAI

- [1] Rusų rašytojo Ivano Gončiarovo romano *Oblomovas*, rusų kalba išleisto 1859 m., pagrindinis veikėjas Ilja Iljičius Oblomovas. Romane „parodytas baudžiavinės visuomenės suformuoto bajoro gyvenimas, dorinių jo nuostatų ir neveiklumo neatitikimas“ (Dagnė Beržaitė, „Ivan Gončiarov“, in: Visuotinė lietuvių enciklopedija, Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidybos institutas, vyriausiasis redaktorius Antanas Račis, 2004, t. VI, p. 805).
- [2] Wohnungsamt vok =butų nuomos agentūra.
- [3] Matrikula lot, psn =studentų įskaitų (studijų) knygelė.
- [4] Studijų knygelėje įmokėjimo antspaudas 1921-11-15, antradienį (žr. Balio Sruogos studijų knygelė, in: *LLTI BR*, f. 53, b. 943, l. 3r).
- [5] Dovydas - Izraelio ir Judėjos karalius, aprašytas Biblijoje.
- [6] Pinakoteka, iš gr pinax =dailės muziejus; paveikslų galerija. Balys Sruoga „buvo nuolatinis gausių Miuncheno dailės kolekcijų lankytojas. Dažniausiai užsukdavo į senąją Pinakoteką, kurioje buvo saugomi Ticiano, Rubenso, Rembranto, Diurerio ir kitų pasaulinio garso dailininkų paveikslai“ (Algis Samulionis, *Balys Sruoga*, Vilnius: Vaga, 1986, p. 126).
- [7] Spėtina, kad praleistas žodis „bučiniu“.
- [8] „Šitas laiškas rašytas keletą dienų po atvažiavimo į Miuncheną - išsiskyrėm Berlyne, kur aš buvau priimta į universitetą. Išsiskyrėm liūdnei, po kelionės, kurios metu visai neturėjom kontakto. Važiuom kompanija: Faustas Kirša, Juozas Pajaujis, Kazys Sruoga, Balys ir keturios moterys - Veronika Bakšytė (vėliau Karvelienė), Halina Kairiūkštytė-Jacynienė, Sidzikauskų tarnaitė ir aš. Vyrai visą laiką flirtavo su Kairiūkštyte, aš su Baliu nė žodžio persimest negalėjau, vos ašaras sulaikydavau. Taip jau visad buvo - prie svetimų Balys laikėsi nuo manęs iš tolo. Pakeliui iš Kauno į Berlyną teko visą naktį praleisti Karaliaučiaus stoty, vyrai alų gėrė, „bliuznijo“, anot Balio, „durnių voliojo“... // Po šitos kelionės Balys parašė feljetoną, kurs buvo išspausdintas „Lietuvoje“ - jis viską jumoristiškai atvaizdavo, Kairiūkštytę pavadinęs „Mondolina Dešinyte“, o mane - „šlapiu viščiuku““ (Vandos Sruogienės pastaba, in: *BLKMČ BS, KC PENN*, p. 33) [humoristinį Balio Sruogos feljetoną apie kelionę į Berlyną žr. Dzidorius, Baltro sūnus, Akėčkuolis, „Mūsiškiai užsieny“, in: *Lietuva*, Kaunas, 1921-12-25, Nr. 290, p. 5-6].